

לקראת השתתפות בחיי עבודה
תכנית מעבר להכנה לחיי עבודה

הוצאת ספרים אחווה , תשע"ד, מרץ 2014

אחווה הוצאה לאור
מעצבים בזכות

קהל היעד

□ לה"ב נכתבה על רקע צורך לתת תמיכה לאנשים צעירים במעבר מחיי תלמיד לחיי עבודה בקהילה.

□ לה"ב מיועדת למגוון רחב של אנשים צעירים בשלבים שונים בחייהם הזקוקים לתמיכה במעבר לחיי עבודה ללא הקשר למאפייניהם הייחודיים.

□ לה"ב מתאימה לשימוש במוסדות חינוכיים של חינוך מיוחד, לכיתות חנ"מ בשילוב, למסגרות המשך לדיור בקהילה, למסגרות רווחה ושיקום

מטרות התכנית

מטרת על: **יצירת מסגרת שיטתית לקידום השתתפות הלומד בעולם העבודה.**

מטרות משנה:

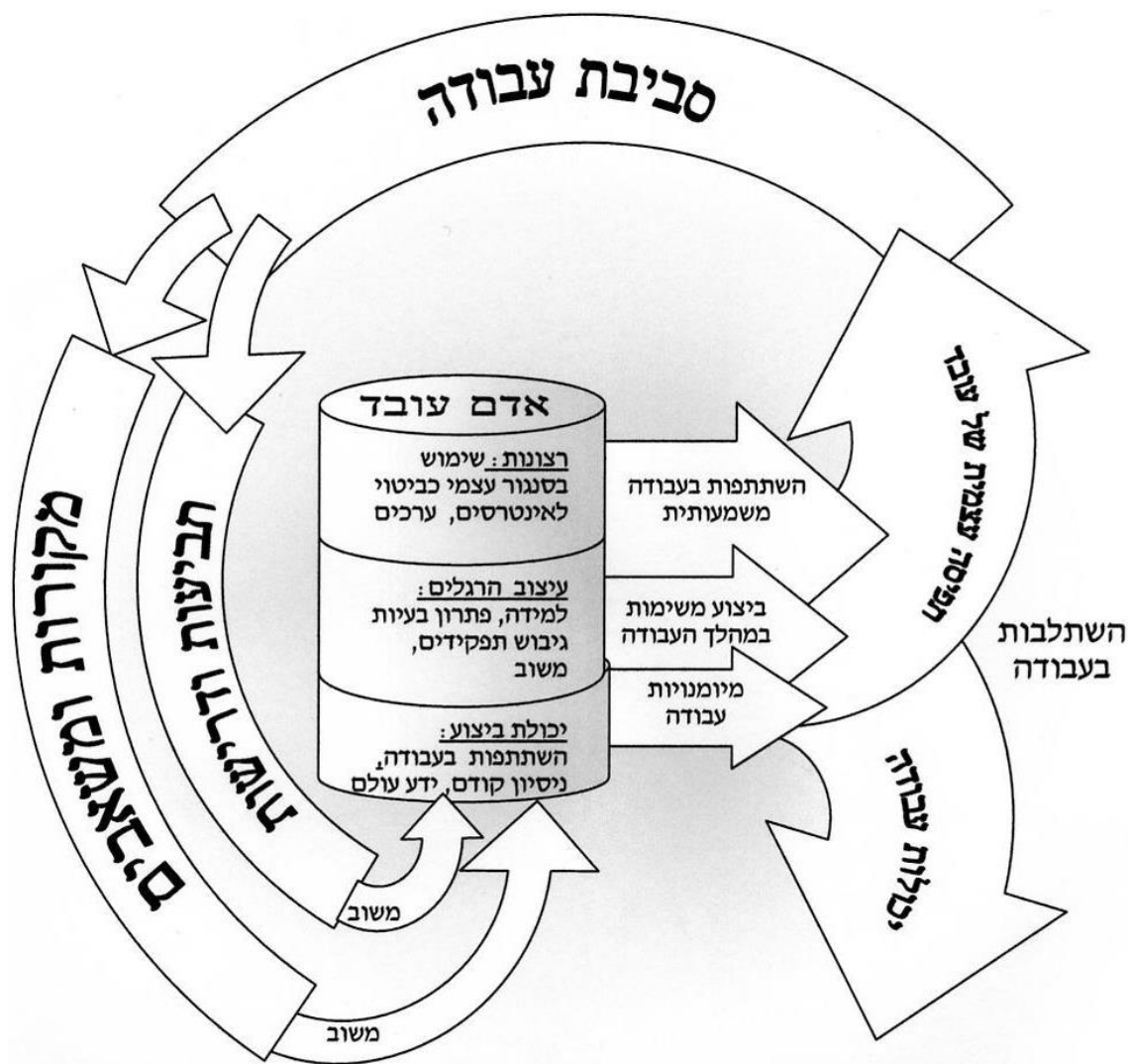
- הרחבת ידע על עולם העבודה
- העמקת ההבנה של מושגים ממסוגלות תעסוקתית
- פיתוח זהות של אדם עובד
- פיתוח יכולות ביצוע בעבודה
- רכישת כלים לחקירה של עולם העבודה, למשוב עצמי וקבוצתי ולייצוג עצמי בעולם העבודה.

בסיס תיאורטי

התכנית מבוססת על מספר גופי ידע:

- **תיאוריות של חינוך הומניסטי** ויישום בדרך הוראה של 'מעגל הפנמה' (רוג'רס, 1973; רייטר, 2004; 2008)
- **תיאוריות אקולוגיות** (Bronfenbrenner, 1994 ; Green,) (1991)
- **תיאוריות ממדעי העיסוק** ובמרכזן מודל העיסוק האנושי Model of Human Occupation של Kielhofner (2002 ; 2004).

מודל תיאורטי של לה"ב

מרכיבי התכנית

גיבוש זהות עיסוקית של

אדם עובד

ביטוי לרצונות בתחום
עבודה ע"י פעולות של
סגור עצמי: הכרת תכונות
של אדם עובד, מילוי
שאלונים על עצמי כעובד
בתחומים רחבים,
התנסות בשיח של הצגת
עצמי כאדם עובד,
כתיבת קורות חיים,
התנסות בראיון עבודה,
התנסויות בדרכים
למציאת עבודה

גיבוש הרגלים והרחבת ידע

על עולם העבודה

תצפיות מובנות על מקומות
עבודה
ראיונות עם עובדים
ניתוח מרכיבי פעילויות
הנדרשות בעבודה
למידת 7 מושגים
ממסוגלות תעסוקתית:
נוכחות, בטיחות, סביבת
עבודה, זכויות עובד, עבודת
צוות, קבלת סמכות, יוזמה,
שכר

יכולות ביצוע בעבודה

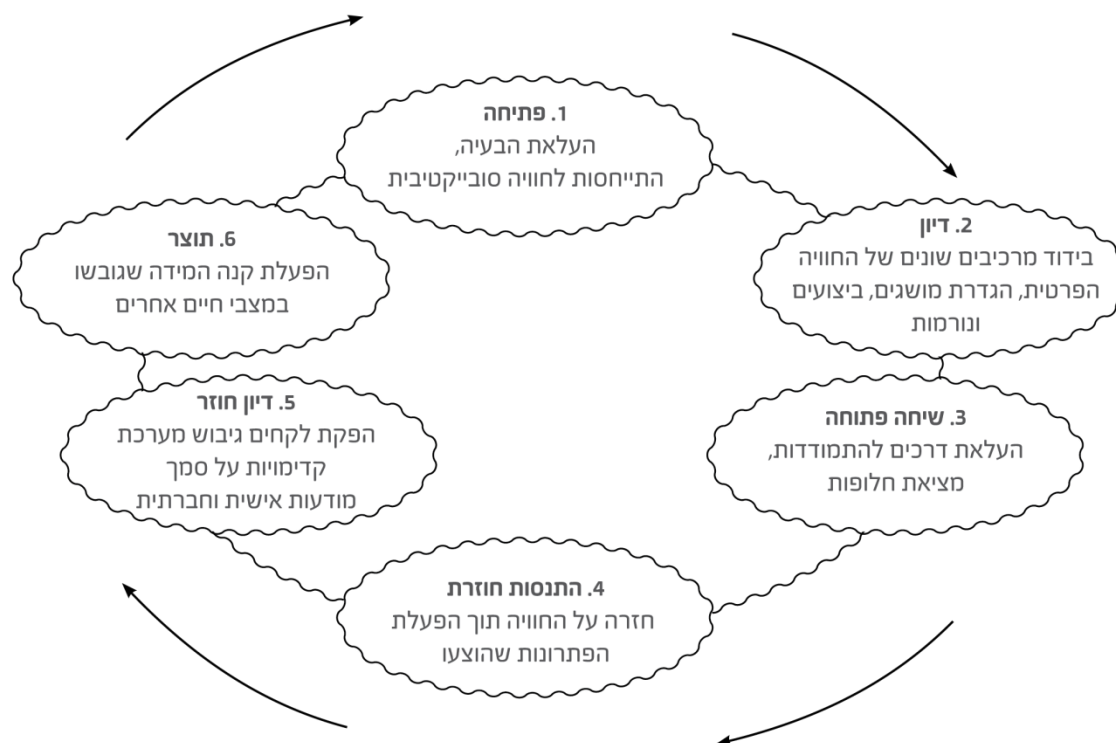
התנסות בעבודה בסביבה
פחות מגבילה, משוב על
בטיחות בעבודה
קבלת סמכות
עבודת צוות,
יוזמה בעבודה,
התנהגות והופעה חיצונית
התמדה בעבודה
נוכחות בעבודה
סביבת עבודה,
ביצוע עבודות,
עצמאות בעבודה

לה"ב – תכנית מעבר

להכנה לחיי עבודה

דרכי הוראה של לה"ב

- דרכי הוראתה של לה"ב מבוססות על מעגל ההפנמה, המקובל היום בתכניות הכנה לחיים בחינוך המיוחד (רייטר, 2004 ; 2008)

מה בערכת התכנית?

□ חוברת למנחי התכנית הכוללת רקע תיאורטי,
הסבר על מושגים, תרשים זרימה של התכנית
ופירוט מרכיבי התכנית ושילבי העברתה

שער ראשון:
התנסות בעבודה ומשוב

א. התנסות בעבודה
התנסות בעבודה היא חלק חיוני בחבנית זו. ההתנסות יכולה להתבצע במסגרות של עבודה בקהילה או במסגרת זימות בסדנאות בבית הספר ובמרכזי דור בקהילה. על ההתנסות להיות מטובה באישורים מתאימים בהתאם להלים של כל מסגרת. חשוב שההתנסות תיעשה במסגרת הפחות מבילה שניתן למצוא.

א. שילוב בעבודה בקהילה
המודלים של השתלבות בעבודה בקהילה כוללים מובססים על תפיסות אקולוגיות בהקשר התעסוקתי השואפות לשלב את היחיד בסביבתו הטבעית בהתאם לנטייתו ותחומי התעניינותו. על פי מודלים אלו יש לעמוד על נטיית מרחב התעניינותו, צרכיו של היחיד בתחום התעסוקה ולשלב במקום עבודה בסביבתו הקרובה בסיוע מודרך אישי. הליווי נעשה במסגרת להקל על המעבר מסביבת מוכרת לסביבה חדשה, כדי לתמוך ליחיד את סביבתו החדשה ואת הורישות בסביבת עבודה זו, כדי להדריך במסגרות עבודה לא מוכרות וכן כדי להקל על התערות חברתית. המאפיינים העיקריים של מודל שילוב עבודה בקהילה:

- עבודה בסביבה טבעית: מקומות עבודה קיימים בקהילה הקרובה.
- בחירת מקום עבודה בהתאם לנטיית, תחומי עניין וערכי הלמוד.
- הנחייה וליווי אישי מתוך מקום העבודה או מתוך המסגרת חינוכית / שיקומית של הלמוד.
- מתן נדול של עבודות, בעבר התמקדו בעבודות ייצור פשוטות היום הנטייה לשלב בעבודות שירותיות שונות.

העבודה בקהילה יכולה להתבצע באופן פרטני או קבוצתי, במקום קבוע אחד לחקופה ממושכת או לחילופין ניידות במספר עבודות. בישראל אנו מכירים אפשרויות מנוגות של מקומות עבודה המתאימים לנטיית העובדים: שירותים - דוגר, מודיעין, שליחויות, מזונות ומסעדות, מכסאות, משרדים, חנויות ובתי מסחר גדולים כמו מרכזים, תעשיות קטנות ובתי מלאכה; גינת ומשתלות; טיפול בבעלי חיים; עבודות בניה קלות, סיוע - מודיעין קשישים ובתי אבות; גנים ופעילויות; ענפי חקלאות שונים; עבודות קטניות; עבודות אחזקה; סיוע בעבודות בסחוף ועוד. חבנית מעבירים בחינת המיחד (טל, שור ברק ושות, 2006) ממליצה על שני של מקומות עבודה בקהילה במהלך שנת הלמודים.

א. תהליך בחירה של מקום להתנסות בעבודה בקהילה וליווי במקום העבודה

- (1) בדיקת נטיית והעדפות אישיות בשיוח ובשאלונים (ניתן להעזר בשאלון מבית חלק ב', ריטר, 1997, ובשאלון נטיית תעסוקתית של הלוד).
- (2) שיתוף המשפחה, היועצות עם הלמוד, והצוות המלווה לבני בחירת מקום עבודה.
- (3) שימוש בעבודה מתאים שעונה לקריטריונים שצינו לעיל.
- (4) התחמת אישורי הורים, הצגת ביטול ללמוד במקום עבודה. בחינת המיחד ע"י שימוש בספסים של תכנית מעברים (טל, שור ברק ושות, 2006) או קבלת אישורים נדרשים במערכת דור.
- (5) ליווי המשתתף בעבודה, הגדרת תפקיד, ייצוג של חוקים, מסגרת זמן, קביעת אשר קשר במקום עבודה.
- (6) ליווי לימודי ונחיתת משוב. סילוי כרטיס משתתף בעבודה.
- (7) בדיקת התמדה. קשר במקום העבודה, הרדה הדרגתית של השנה, ליווי במקום עבודה, חיזוק לסידה ומשוב.
- (8) סיכום, משוב הדדי, הצגת סממני הערכת עובד למשתתף, לצוות מקצועי, להורים.

מה בערכת התכנית?

❑ דיסק עם חומרים ללומד – שאלונים, דפי משימות, מצגות.

❑ רוב הכלים מוצגים בשתי גרסאות - גרסה כתובה וגרסה מונגשת בסמלים וכתובה על פי כללי פישוט לשוני

מה בערכת התכנית?

שלושה כלי הערכה לבדיקת יעילות התכנית, כל הכלים
ב 10 עותקים

- ☐ כרטיס משוב למשתתף / ת בתכנית
- ☐ כרטיס הערכת עובד / ת למדריך במקום העבודה
- ☐ שאלון מושגים, לבדיקת הבנת מושגים ממסוגלות
תעסוקתית

כרטיס הערכת עובד/ת

שם העובד/ת _____ שם מקום העבודה _____ שם המדריך _____

תאריך	נוכחות	התנהגות והופעה מותאמת	שמירה על כללי בטיחות	התמדה	קבלת סמכות מסויים	עבודת צוות	ביצוע עבודות	יזומה	עצמאות בעבודה	ציון כללי

לה"ב © כרטיס הערכת עובד, יבזורי, רישור וזק"ש, 2010

דוגמה לכלים ללומד: תכונות עובד גרסה כתובה

(בתוך הדיסק ללומד)

בנק תכונות עובד

להלן רשימה של תכונות ומיומנויות של עובד/ת. סמנו בכחול את התכונות אותן אתם חושבים שמייצגות אתכם כעת וסמנו באדום את התכונות אותן הייתם רוצים לרכוש במהלך לימוד התכנית.

הערה: התכונות מנוסחות בלשון זכר מטעמי נוחות אך מיועדות לשני המינים.

שם _____ תאריך _____

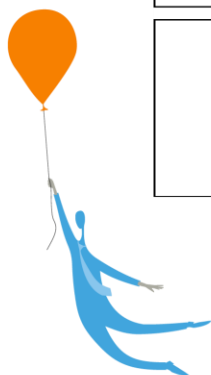
• בעל יכולת לקבל שינויים	• זהיר	• בעל הופעה נעימה
• מתקשה לקבל שינויים	• יודע לעבוד בצוות	• בעל כוח חזק
• חרוץ	• מעדיף לעבוד לבד	• בעל יכולת מוטורית עדינה טובה
• ישר	• בישן	• מתבטא בעל פה היטב
• אמין	• חברותי	• מתקשה ביצירת קשרים חברתיים
• נאמן	• יצירתי	• לוקח אחריות
• אדיב	• דיין	• "ראש גדול"
• שאפתן	• מפוזר	• "ראש קטן"
• עצמאי	• מאחר	• בעל ידע בתחום העבודה
• יוזם	• מאבד חפצים	
• מנהיג	• מסודר	
• ממושמע	• מאורגן	
• מקבל סמכות	• מתוכנן	
• מתקשה לקבל הוראות		

דוגמה לכלים ללומד: תכונות עובד גרסה מונגשת

(מתוך הדיסק ללומד)

תכונות עובד - גרסה מונגשת

יעילות התכנית

לה"ב נבדקה במדדים של עשייה מבוססת ראיות (EBP) על מדגם של 77 לומדים בחינוך מיוחד במחקר כמותי עם רכיבים איכותניים.

לה"ב נמצאה יעילה לקידום ידע על עולם העבודה, פיתוח הבנה של מסוגלות תעסוקתית, קידום יכולות ביצוע בעבודה וגיבוש זהות של אדם עובד

תרומתה הייחודית של לה"ב

- מציעה כלים בגרסאות מונגשות וכתובות, הנותנות מענה לטווח רחב של לומדים עם צרכים שונים.
- מבוססת על גופי ידע מחינוך מיוחד וממדעי העיסוק (ריפוי בעיסוק).
- כוללת כלים להערכת יעילותה, הנגישים למנחים במסגרות חינוכיות ושיקומיות.
- יעילותה נבדקה מחקרית בהתאם לקריטריונים של הערכה - עשייה מבוססת ראיות (EBP) תוך שימוש בהשוואה בין קבוצת מחקר וקבוצת ביקורת.
- מאפשרת עבודת צוות רב מקצועי.
- מבוססת על דרכי הוראה מקובלות בחינוך המיוחד מתכנית ל"ב 21 ומתקשרת לתכנית 'מעברים' של האגף לחינוך מיוחד.

כתיבה של לה"ב

לה"ב נכתבה על ידי דר' יונת יבזורי במסגרת לימודים לתואר שלישי בהנחיית דר' דליה זק"ש מהחוג לריפוי בעיסוק ופרופ' שונית רייטר מהחוג לחינוך מיוחד, אוניברסיטת חיפה.

במהלך הכתיבה, המחקר והעברת התכנית סייעו ועזרו מדריכות ארציות מהאגף לחינוך מיוחד ומהרווחה, מרפאים בעיסוק, קלינאיות תקשורת, מנהלים ומחנכים בחינוך המיוחד וכן קרן שלם שסייעה במימון המחקר. על כך התודה!

הפצה והוצאה לאור של לה"ב

לה"ב הוצאה לאור על ידי הוצאת ספרים אחווה

ניתן לרכוש דרך הוצאת הספרים בטלפון:

04-8512652

במייל: info@ahva.org.il